

Taniec

w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie

– historia i teraźniejszość

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie jest Uczelnią, w której od blisko 40 lat, oprócz muzyków, kształcą się zawodowi tancerze. W roku akademickim 2010-2011, w ramach kierunku Taniec, w jednej specjalności – **Pedagogika Baletowa** na studiach I. i II. stopnia (licencjat i magisterium), a także na pięcioletnich, jednolitych studiach magisterskich studiuje 46 studentów. **Od października 2011r. otwarte zostaną nowe studia II. stopnia – Choreografia i Teoria Tańca.** UMFC jest także ośrodkiem akademickim, gdzie kształcą się słuchacze **Podyplomowych Studiów Teorii Tańca.** Wszystkie wymienione studia są niestacjonarne, z mocy obowiązującego prawa – płatne.

Pedagogika Baletowa, jest jedyną w Polsce specjalnością kształcąca artystów baletu, którzy w przyszłości chcą poświęcić się pracy pedagogicznej, przede wszystkim, w profesjonalnych szkołach baletowych.

1 października 1972r., dzięki przychylności ówczesnych władz Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Warszawie¹, a szczególnie dzięki zrozumieniu i poparciu rektora – profesora Tadeusza Maklakiewicza i dziekana Wydziału Wychowania Muzycznego – profesora Antoniego Szalińskiego, otwarto studia przygotowujące specjalistów do nauczania przedmiotów zawodowych w szkolnictwie baletowym. Były to Zaoczne Wyższe Studia Nauczycieli Tańca, których kierownikiem został doc. Zbigniew Korycki. To Jemu i ówczesnym wykładowcom, by wymienić tylko niektórych – prof. dr hab. Janinie Pudełek, prof. dr hab. Gerwazemu Świdorskiemu, dr Krystynie Świdorskiej, mgr Danucie Piaseckiej, Irenie Turskiej, zawdzięczamy opracowanie pierwszych założeń programowych. Znaczący wpływ na stworzenie akademickiego systemu kształcenia profesjonalnych tancerzy-pedagogów miał także Zarząd Szkolnictwa Artystycznego Ministerstwa Kultury i Sztuki z jego dyrektorem – mgr Kazimierzem Milatti i Teresą Czajkowską, wizytatorem szkolnictwa baletowego. Początkowo były to studia 3-letnie – zawodowe, które od 1973 roku zostały przekształcone w 4-letnie studia magisterskie. Od tego czasu polscy tancerze i nauczyciele szkół baletowych nie musieli już przerywać swojej pracy zawodowej, aby wyjeżdżać na studia za granicę. Potrzebną im wiedzę mogli zdobywać w polskiej uczelni wyższej. Nasza Uczelnia stała się ich Alma Mater. Było to doniosłe wydarzenie nie tylko dla tancerzy i całego środowiska baletowego, ale także dla całej narodowej kultury, której częścią jest sztuka tańca i baletu.

Studia te, dziś – Pedagogikę Baletową – ukończyło do tej pory około 280 studentów. Od samego początku, kształcenie metodyków – specjalistów nauczania tańca w różnych formach, stylach i technikach – wzbogacane było zawsze o wiedzę z historii, teorii i kompozycji tańca, psychologii i pedagogiki, a także o wiedzę z zakresu anatomii i gimnastyki korekcyjnej, filozofii, historii sztuki i wiedzy o muzyce. Dzięki temu, większość obecnie

¹ PWSM, nazwa Uczelni w latach 1946-1979.

pracujących w szkołach baletowych nauczycieli zdobyło akademicką wiedzę potrzebną im do wykonywania zawodu nauczyciela i może poszczycić się dyplomem magistra sztuki, uzyskanym w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej, później Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina² i obecnie – w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie (UMFC)³. Uczą tańca klasycznego, ludowego, historycznego, charakterystycznego i współczesnego. Wykładają również wiedzę o tańcu. Niemal wszyscy, czynni zawodowo, polscy tancerze są ich uczniami.

Absolwenci UMFC nie tylko podejmują pracę w ogólnokształcących szkołach baletowych. Z różnych względów trafiają też do teatrów muzycznych i operowych – polskich i zagranicznych. Pracują również w teatrach tańca, zespołach tańca ludowego, współczesnego, estradowego, etc. Wielu poświęciło się pracy instruktorów w licznie powstających prywatnych szkołach tańca i w domach kultury. Niektórzy są choreografami, jeszcze inni czynnymi tancerzami, kierownikami i repetytorami baletu. Kilku pracuje w charakterze wykładowców w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie i innych szkołach wyższych – w tym: teatralnych, muzycznych i wychowania fizycznego. Niektórzy podjęli dodatkowo naukę na innych kierunkach studiów magisterskich. Są wśród nich i tacy, którzy uczą się dalej na różnego typu studiach podyplomowych i doktoranckich, w tym na Podyplomowych Studiach Teorii Tańca, chcąc w przyszłości poświęcić się pracy naukowej.

Dzisiejsza Pedagogika Baletowa znacząco różni się od tej sprzed trzydziestu pięciu, dwudziestu, a nawet dziesięciu lat. Stale poszerzamy zakres i podnosimy poziom kształcenia, dostosowując plany studiów do zmieniającej się rzeczywistości. Chcemy, aby nasi absolwenci opuszczali Uczelnię jeszcze lepiej przygotowani do roli nauczyciela tańca i baletu w XXI wieku. Szczególnie istotne zmiany w planach i programach nauczania zaszły w 2004 roku, kiedy to w ówczesnej Akademii Muzycznej im. F. Chopina powstał **kierunek Taniec**. Dla nowych, pięcioletnich, jednolitych studiów magisterskich stworzona została nowa „siatka godzin”, w której znalazło się wiele dodatkowych przedmiotów. Wzrosła także ogólna liczba godzin zajęć dydaktycznych. Dziś są to już studia „wygasające” – studiują na nich tylko studenci V. roku. I., II. i III. rok, a także I. rok studiów magisterskich, na skutek podpisania przez Polskę Deklaracji Bolońskiej, od 2007r., pracuje już w systemie nauczania porównywalnym z tym, który funkcjonuje w uczelniach krajów Unii Europejskiej. Dla studiów licencjackich i magisterskich, zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia, opracowane zostały przez grono specjalistów UMFC, pod kierownictwem prof. Ewy Wycichowskiej, ogólnie obowiązujące w Polsce **Standardy Kształcenia Kierunku Taniec**. Dokument ten obowiązuje wszystkie uczelnie kształcące tancerzy, niezależnie od specjalności studiów, do stosowania zawartych tam standardów nauczania. Jest też wskazówką dotyczącą zapewnienia odpowiedniej jakości kształcenia na kierunku Taniec. Zawiera ramowe treści programowe, opisuje strukturę kwalifikacji i umiejętności absolwentów, określa system punktów kredytowych ECTS. Standardy Kierunku Taniec, jak również Standardy Kształcenia

² AMFC, nazwa Uczelni w latach 1979-2008.

³ UMFC, obecna nazwa Uczelni, od 2008r.

Nauczycieli, stały się podstawą opracowania kolejnego już planu studiów. W roku akademickim 2009/2010, z dyplomem licencjata w zakresie sztuki, pierwsi dyplomanci opuścili mury UMFC. Niektórzy podjęli studia II. stopnia, magisterskie, w UMFC

Studenci Pedagogiki Baletowej są wyłącznie zawodowymi tancerzami, w większości absolwentami szkół baletowych. Stanowią jedyną grupę artystów, która z racji wykonywanego zawodu nie może studiować na studiach dziennych, stacjonarnych. Studiują w trybie płatnych studiów niestacjonarnych, a na co dzień pracują we wszystkich teatrach muzyczno-baletowych w całej Polsce. Godzą swoją ciężką pracą zawodową z obowiązkiem zaliczania kolejnych semestrów i lat nauki, z koniecznością odbywania praktyk pedagogicznych w szkołach baletowych, z niezwykłym wysiłkiem uczestniczenia, co dwa tygodnie, w konsultacjach i naocznych, tzw. zimowych (jeden tydzień) i letnich (dwa tygodnie) kursach. Wśród obecnych i byłych studentów mamy laureatów polskich i zagranicznych konkursów baletowych, tancerzy zespołowych, koryfejów, solistów i pierwszych solistów. Są to, aby wymienić tylko tych z ostatniego dziesięciolecia: I. solistki Teatru Wielkiego – Opery Narodowej – Dominika Krysztoforska, Izabela Milewska, Anita Kuskowska, I. tancerze – Andrzej Stasiewicz, Sławomir Woźniak, Maksim Wojtiul, I. solistka Baletu Hamburskiego J. Neumeiera i repetytor Baletu Królewskiego w Sztokholmie – Anna Grabka-Szpilman, solistki i soliści Polskiego Teatru Tańca – Karina Adamczak, Agnieszka Błacha, Andrzej Adamczak, Teatru Wielkiego w Łodzi – Joanna Jabłońska, Anna Krzyśków, solistka Random Dance Wayne Mc Gregor z Wielkiej Brytanii – Anna Nowak i inni.

W UMFC, w cyklach dwuletnich, od 2001 roku studiują także słuchacze **Podyplomowych Studiów Teorii Tańca**. Studia te powstały z inicjatywy st. wykł. Małgorzaty Kucharskiej-Nowak, ówczesnego kierownika specjalności Pedagogika Baletowa, we współpracy programowej prof. dr hab. Janiny Pudełek, prof. dr hab. Roderyka Lange i mgr Jagody Ignaczak. Ponieważ w żadnej uczelni wyższej w Polsce nie kształcą się teoretyków tańca, Podyplomowe Studia Teorii Tańca stanowią jedyną możliwość kształcenia w tym kierunku. W piątej edycji, przewidzianej na lata 2009/2011, studiuje 18 studentów. Wśród nich są absolwenci m.in. teatrologii, pedagogiki, kulturoznawstwa, socjologii, rytmiki, prawa, architektury. Wszyscy, bez wyjątku, są prawdziwymi miłośnikami tańca i baletu. Wszyscy, na różnych płaszczyznach, zajmują się tańcem. Ich wiedza, zdobyta podczas poprzednich studiów, w połączeniu z niezwykłą wprost pasją zdobywania wiedzy i umiejętności praktycznych z zakresu tańca w UMFC, miesza się w swoistym tyglu intelektualnych doświadczeń; daje nadzieję, że wśród tych właśnie studentów są ludzie, którzy wkrótce staną się inicjatorami rozwoju nauki o tańcu, lub też będą w sposób świadomy pisać o polskim balecie, zajmą się profesjonalną krytyką. Świadectwem tego, że nadzieje te nie są płonne, są choćby dotychczas obronione prace dyplomowe studentów poprzednich edycji, a także z powodzeniem przeprowadzone przewody doktorskie.

Kierunek Taniec, w porównaniu z tradycjami kształcenia muzyków, plastyków, aktorów, jest jeszcze bardzo młodym kierunkiem studiów. Wykładowcy i studenci Pedagogiki Baletowej dokładają wszelkich starań, aby studia w UMFC były nie tylko elitarne, z racji kształcenia artystów baletu, ale wyznaczały kierunki rozwoju sztuki tańca w kulturze polskiej.

Zadanie to jest niesłychanie trudne, choćby ze względu na warunki finansowo-lokalowe w jakich przyszło nam pracować.⁴

W bieżącym roku akademickim, 2010/2011, przez członków **Zakładu Tańca**, opracowane zostały:

1. Program stacjonarnych studiów I. i II. stopnia na kierunku Taniec, w specjalności Taniec i Choreografia.
2. Program niestacjonarnych studiów II. stopnia na kierunku Taniec, w specjalności **Choreografia i Teoria Tańca**.

ad. 1) Studia te kierowane są do tancerzy zawodowych i do absolwentów różnego rodzaju szkół tańca, kursów kwalifikacyjnych, warsztatów, szkoleń, etc. Projekt studiów został przychylnie przyjęty przez Radę Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej, Muzyki Kościelnej, Rytmiki i Tańca, czeka na decyzję Senatu UMFC. Mamy nadzieję, że w roku 2012 przyjmimy do UMFC, na pierwsze w Polsce studia stacjonarne, studentów – tancerzy.

ad. 2) Pierwsze w Polsce magisterskie studia niestacjonarne o takim profilu skierowane są do absolwentów studiów licencjackich kierunków: Taniec, Teatr, Rytmika oraz absolwentów z dyplomem Akademii Wychowania Fizycznego i studentów z tytułem licencjata studiów artystyczno-humanistycznych, którzy posiadają udokumentowaną praktykę taneczną. Decyzją Senatu UMFC nowe **studia otwarte zostaną w październiku 2011r.**

Kadra pedagogiczna kierunku Taniec, ze względu na szeroki wachlarz zagadnień programowych, jest bardzo zróżnicowana. Do współpracy zapraszani są najlepsi w Polsce specjaliści, wykładowcy z dużym dorobkiem naukowym, artystycznym i dydaktycznym. *Przedmiotów podstawowych* uczą m.in. historycy i teoretycy tańca, historycy sztuki, teatru, muzycy, także dr hab. nauk medycznych. W grupie wykładowców *przedmiotów kierunkowych* są artyści baletu, choreografowie i nauczyciele – metodycy z wieloletnią praktyką pedagogiczną w szkołach baletowych, którym powierzane jest także prowadzenie zajęć *przedmiotów kształcenia nauczycielskiego*. Są to w większości byli studenci Pedagogiki Baletowej, także absolwenci uczelni baletowych z Moskwy i Sankt Petersburga, jak również absolwenci Podyplomowych Studiów Teorii Tańca UMFC. Grono to, co roku, poszerzane jest o wybitnych artystów – pedagogów z zagranicy, którzy przekazują studentom jedyną w formie i treści wiedzę w zakresie swoich unikatowych umiejętności. Dzięki Centrum Edukacji Artystycznej, które współfinansuje kursy letnie, udało się zaprosić na wykłady m.in.:

- z Rosji - Ludmiłą Sierieżnikową, solistkę baletu Teatru Maryjskiego i zespołu L. Jakobsona, profesora tańca klasycznego i literatury baletowej w Akademii Kultury w Sankt Petersburgu;
- z Danii – Tomasa Lunda, I. solistę Baletu Królewskiego i profesora Królewskiej Akademii Tańca w Kopenhadze;

⁴ Studia niestacjonarne są płatne. UMFC, nie dysponując ani jedną salą baletową, wynajmuje sale w Ogólnokształcącej Szkole Baletowej w Warszawie, przy ul. Moliera.

- z Hiszpanii - Teodora Barea Muñoz, choreografa, tancerza, wykładowcę klasycznej szkoły tańca hiszpańskiego;
- z Węgier - Juhasza Zsolta, choreografa, tancerza i jednocześnie kierownika artystycznego zespołu Duna w Budapeszcie;
- z Rosji - Anatolija Borzowa, tancerza, choreografa i pedagoga zespołu Moisiejewa, wieloletniego kierownika Katedry Tańca Narodowego GITIS w Moskwie, obecnie dziekana Wydziału Tańca Uniwersytetu im. Natalii Niestierowej w Moskwie;
- ze Szwajcarii - Annę Grabkę-Szpilman, solistkę baletu Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie, solistkę zespołu J. Neumeiera w Hamburgu, repetytora baletu w Królewskim Balcie Szwedzkim.

W roku akademickim 2010/2011 wykłady ze studentami Pedagogiki Baletowej i Podyplomowych Studiów Teorii Tańca prowadzą m.in.:

- prof. Ewa Wycichowska — choreograf, absolwentka szkoły baletowej w Poznaniu i UMFC, wykładowca zasad kompozycji tańca i techniki wyrazu scenicznego *(od września 2009r. profesor sztuki muzycznej w zakresie tańca i baletu, od roku 2010/2011 kierownik Zakładu Tańca UMFC)*;
- dr hab. prof. UMFC, — Jagna Dankowska — filozof, reżyser dźwięku, absolwentka UMFC, wykładowca filozofii i estetyki, prorektor UMFC;
- prof. dr Mieczysława Demska — teoretyk muzyki i kultury, absolwentka UMFC, wykładowca socjologii i historii sztuki;
- prof. dr hab. Zofia Konaszkiewicz — psycholog, absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego i UMFC, wykładowca psychologii tańca i pedagogiki tańca;
- ad. dr hab. Beata Książkiewicz — pedagog, choreograf, absolwentka szkoły baletowej w Poznaniu i GITIS w Moskwie, wykładowca tańca i metodyki nauczania tańca historycznego i charakterystycznego;
- dr hab. n. med. Andrzej Wiśniewski — absolwent Akademii Medycznej w Warszawie, wykładowca anatomii i fizjologii;
- ad. dr Zofia Rudnicka — choreograf, absolwentka szkoły baletowej i UMFC, wykładowca zasad kompozycji tańca;
- ad. dr Aleksandra Dziurosz — choreograf, pedagog, absolwentka szkoły baletowej w Bytomiu, wykładowca tańca i metodyki nauczania tańca współczesnego *(od roku akademickiego 2010/2011 pełnomocnik dziekana ds. procesu dydaktycznego na kierunku Taniec)*;
- ad. dr Andrzej Morawiec — choreograf, pedagog, absolwent szkoły baletowej w Bytomiu i Akademii Kultury w Sankt Petersburgu, wykładowca tańca i metodyki nauczania tańca współczesnego;
- st. wykł. Małgorzata Kucharska-Nowak — pedagog, choreograf, absolwentka szkoły baletowej w Warszawie i UMFC, wykładowca tańca i metodyki nauczania polskich tańców ludowych *(od roku akademickiego 1994/1995 kierownik specjalności*

Pedagogika Baletowa, od 2004 do 2010 roku - kierownik kierunku Taniec, pełnomocnik dziekana ds. procesu dydaktycznego);

- st. wykł. Maria Bilńska – metodyk tańca klasycznego, absolwentka szkoły baletowej w Bytomiu i UMFC, wykładowca tańca i metodyki nauczania tańca klasycznego;
- as. mgr Joanna Sibilska-Siudym — teoretyk tańca i baletu, absolwentka szkoły baletowej w Poznaniu i Konserwatorium w Sankt Petersburgu, wykładowca historii i estetyki tańca;
- as. mgr Elżbieta Raczyńska-Warzec, — metodyk tańca klasycznego, absolwentka szkoły baletowej w Gdańsku i UMFC, wykładowca tańca i metodyki nauczania tańca klasycznego;
- as. mgr Klaudia Carlos-Machej - pedagog, choreograf, absolwentka szkoły baletowej w Poznaniu i UMFC, wykładowca tańca ludowego i charakterystycznego z metodyką nauczania;
- mgr Lidia Anczykowska - pedagog, choreograf, absolwentka szkoły baletowej w Warszawie i UMFC, wykładowca tańca i metodyki nauczania tańca charakterystycznego;
- mgr Irena Tarasiewicz - metodyk tańca klasycznego, absolwentka szkoły baletowej w Gdańsku i UMFC, wykładowca tańca i metodyki nauczania tańca klasycznego;
- mgr Danuta Borzęcka - absolwentka szkoły baletowej w Warszawie i UMFC, wykładowca literatury baletowej;
- mgr Małgorzata Borowiec - pedagog, choreograf, absolwentka szkoły baletowej w Warszawie i UMFC, wykładowca tańca i metodyki nauczania tańca charakterystycznego i historycznego;
- mgr Bernadeta Wojdat-Sujkowska – absolwentka szkoły baletowej w Warszawie i UMFC, wykładowca tańca ludowego;
- mgr Robert Bondara – choreograf, absolwent szkoły baletowej w Łodzi i UMFC, wykładowca zasad kompozycji tańca i partnerowania.

PIANIŚCI-AKOMPANIATORZY w roku akademickim 2010/2011:

mgr Teresa Leska, mgr Danuta Rządewska, mgr Roman Smoczyński, mgr Aleksandra Bilńska, mgr Magdalena Kielak, as. mgr Aldona Nawrocka,, ad. dr Andrzej Nowak.

Opracowanie:

st. wykł. Małgorzata Kucharska-Nowak